

ULB Halle
001 737 961

3/1

D: Fai 33070

Nur für den Lesesaal

ح.ك. ثانیلی

1930/238

894.3-3

S—25

«ناموس» دعواسی

تاریخی حکایه

ره داقتوری: علی محزون

شکلرینی ع. عظیم زاده چکمشدر.

آذر نشر

باکو — ۱۹۲۷

آذر نشر
مطبعه سینده باسیلدی

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft.

3000 سای

814 سفارش

2980 باش مطبوعات مدیرلکی

«ناموس» دعواسی

کون باتانی تفلیس کون چیقان کنجه
«قاوری (۱) دان» کو کچه (۲) یه کیچوب کلنجه
جیرانلی دوزلردر، سیلدیریم قاشلار (۲ a)
سنبللی «آران» (۳) لار ککلیکی داشلار
ماراللی میشلر، سرین بولاقلار
چیچکلی ئوروشلر (۴) قارلی یایلاقلار
توکولور داغلاردان چایلار کور ها کور
آقیر اورتالیقدا کوموش کبی (کور)
اوج محالدر بورا ئوزلری یاقین
بوشجالیه، قازاخ، برده شمشدین

* *

سویلییر بابالار کیچمش زماندا
بوستانلار دوزلرده، میوه اورماندا
ئوز — ئوزینه بسلنهرمش بیتهرمش
چمنلرده ییلدیرچینلر ئوتهرمش
کوچهرمش بو یورتدان او یوردا ایلات (۵)
دوتارمش هه ندلری (۶) قویون، قوزی، آت
یای اولاندا ایللر داغا قالقارمش
سویرینه چایلاردان سود آقارمش.
پایز کونی «کوزدهك» (۷) لره کلهرمش
آزدان — چوقدان آکین دخی ایلرمش

قىشدا ھامو كوچ كىدە رىمش قىشلاغا
يازدا يىنە قايدارمىش يايلاغا
آروات، كىشى، آت بەلىندە كزە رىمش
قايماق يىوب، سود كولىندە اوزە رىمش
خوره كلرى «باسدىرما» (۸) نىڭ كىبابى
«آيران» ايمىش اك سو كىلى شرابى
اويونلارى: جدىر، توپتوپ، چول آلتى (۹)
يالى، (دىرە دو كىمە ۹ a) آلردە چاتى
سازلارى «كور اوغلى»، كرم، باياتى
ھەر كىسنىڭ سودىكى قىلىنجى، آتى
اوغلانلار ھەر شىدىن عزىر دوتارمىش
آت يەرلى قىلىنج بەلدە ياتارمىش
سويلنىر دىللردە: اك اوزاق زمان
يوق ايمىش بو ىردە نە پادشاھ نە خان
باسقىن اولسا خلق بر كلرە ساپارمىش (۱۰)
قايلاردا ھوندور قلعه ياپارمىش
داغلاردا كوللاردا قالسالاردا آج
بونلار ھىچ كىمىسە يە وىرمرز ايمىش باج (۱۱)
نە تىمور، نە نادر، نەدە محمد خان
قازاق شىمدىن دە سورمەدى دوران

*
* *

اوزون ايللر قازاخ آزاد ياشارمىش
دولت آرتوب كور چابى تك داشارمىش
ھەر دەرە نىڭ اولارمىش بر سلطانى
اووالار آغاسى ائىلك دىوانى
دوشمن كلسە قارشى سىنا چىقارمىش
كسىمىش يوللارى ووروب يىقارمىش

قويمازمش ائلينه سوقولا ياغى
كوزلر مش قيشلاغى، آرانى داغى
دوشمن زورلى اولسا دهره لر بكى
بر — برينك اولار ايمش كومكى
يىغيلاردى بوتون قازاخ بوشجالى
بونلار ايله شمشدينك محالى
اوچ قارداش تك چوق سو كىلى ياشارمش
بر برينك هاراينا قوشارمش

*
*

قوجالار سويلير: يوز ايل ايره لى
«جوغاز» (۱۲) چايى يتيرمش بر كوزه لى
بر ياز چاغى قيزيل كوللر آچاندا
بال آرىسى چىچكلره قاچاندا
چمنلك ده كپه نكلر اوچاندا
بوز بولوتلار كو كدن اينجى ساچاندا
آبى دونلى بنفشه لر يتنده
هاچا قويروق قاراتقوشلار ئوتنده
ياشىل اوتا به زه نه نده يازيلار (۱۳)
سوريلرده مله شنده قوزيلار
كورپه «قولون» (۱۴) «ايلخى» دا اويناشاندا
«چوغاز» چايى هوسلنوب داشاندا
شادلغيندان اويناندا يارادان
كولوشنده دهره، تپه، باغ بوستان
«كوكه زهن» (۱۵) ك كوكه سينده بر سحر
لاله ليكك اورتاسيندا بر طهر
تك قورولمش آغ چاديرك ايچينده
كوهر خانم ئوز يرينك اوستينده

کورون — کورون (۱۶) هر دم اوفوللانیردی
دردینی دیمکه، او، اوتانیردی
«قاینانا» سی ایشی دویدی آکلادی
نوکرلری هادیقلا (۱۷) یوللادی
آز کیچمه دی قومشیلارا سس دوشدی
خالا، ماما، آری کبی اویوشدی
بر آز آغری، بر آز سانجی چکیلدی
کوهر خانم گاه ییقیلدی، بو کولدی
اوجاقلارا «ندر» «نیاز» یوللاندی
قوربان ایچون میخا اینهک باغلاندی
یبی، باجی، ینکه، بالدیز، باجیلق
کیمی شال ندر ایله دی کیمی آرخالق

*
* *

یازک کونی جیدا بوی قالمشدی
قایالاری او، شام کبی یاقمشدی
قازاقلار اوقویردی هوادا
آت (زیغلا ۱۷a) لار ئوتوشیردی یووادا
کوهر خانم بردن قائم «اوف» دیدی
اوتلار، سولار قوشلار هامو کیریدی
اوشاق سسی ایشیدیلدی چادیردان
هنرینی کوستردی اول یارادان (۱۸)
اوشاق دکل «جواهر» دی دیدیلر
بو کورپه ننگ کوزه للکین ئویدیلر (۱۹)

*
* *

آیلار کیچدی ایلر کلدی دولاندی
داغلار دوزلر برده یاتدی اویاندی
قیز «جواهر» چمنلکده کوللکده
داغدا، باغدا، قایالاردا چوللکده

خام چيچكلر وحشى قوش تك بويودى
«موروخ» (۲۰) دان تره لك، اينه كك سويدى،
لاله نك رنكى هم كوللرك ايى،
اوتلارك شه لرى بولاغك سويى،

جواهر خانم

قاراليق كوموردن آغليقدا قاردان
شيرينك شكردن، خوش مزه ناردان

يىغىلوب بر يره چەشنى (۲۱) قورمشدى؛
ھاموسىندان بو «جواھر» اولمشدى

*
* *

«جواھر» قارغى تىك چوق تر بوى آتدى
اون آلتى ياشىنا او كىلدى چاتدى
دادلى آدى دوشدى بوتون دىللره
كوزەلك تعريفى چىقىدى ائىللره
باغلاندى تىلنە چوقلى يوره كلر
سالىندى دالنجا خىلى سوره كلر (۲۲)
«ايتىكچى» لر (۲۳) آقن — آقن اولدىلار
او جيرانىك «اويلاق» (۲۴) ينا دولدىلار
بولوك — بولوك كىلدى كىتىدى «ايلچى» لر (۲۵)
دە كرلى سوزلر، چوق دوزلى دىلر
ايشلەدى، تو كىدى دىدى، يورولدى
مشورتلر كىشىكلر (۲۶) قورولدى

*
* *

شمىدىن ائىلىنىك «تاووس» (۲۷) چاينىدان
دەره بىكى اوغلى اول نصيب سلطان
آلدى سوراغىنى بو تىك مارالنىك
يىغدى «ھامپا» (۲۸) سىنى بوتون محالىك
كوندردى اونلارى بر باش قازاغا
«كو كەزەن» ائىلىندە دوشوب توپراغا
آغ ساققاللار دادلى دىلى آچدىلار
شىرىن سوزى مرجان كىبى ساچدىلار
بزدە اوچى سىزده بر تىك مارال وار
سىزىك مارال او اوچى يا ياراشار
باغچا كزدا كل غنچەسى يىتوبدر
عطرى كىدوب بزىم بىكە يىتوبدر

سيزك باغدان كر بو غنچه ده ريلسه
خوشلق ايله بزيم بكه ويريلسه
ايكى محال قازاخ ايله شمشدين
قوهوم اولوب آرتق سه وهر بر برين

باسقینچیلار آت قووماغی باجارماز
سورولری لزیکی کلوب آپارماز
بر برینه دوشمن اولماز اووالار (۲۹)
کسهر بوتون خردا — خروش داوالار
بر ملتک بردر بزیم دینیمز
بر بریمزه چاتیر هر وقت اونیمز (۳۰)
قیزدا آلساق داها یاقین اولاریق
قائم قدیم قودا (۳۱) اولوب قالاریق

* * *

قولاق آسوب «جواهر» ک آتاسی
«چوغاز» «چایی» (۳۲) «کوکه زهن» ک آغاسی
دیدى: کرک منده ائيله کنهشم
نه «هه» یی نه «یوق» ی دییه بیلمه رم
ائیل راضی اولسا کر منده اولارام
حرمت ایله سیزی یولا سالارام

* * *

آتیلار داغیلدی ائيله سویله دی
بوتون اووالارا خبر ایله دی
کوته للی (۳۲) کیشی لر، کوله جه (۳۳) سی شال
ألجکلی (۳۴) آرخالق توپ قارا ساققال
یارما اوزون پاپاق قایشلی لافچین (۳۵)
توکولوب کلدی لر اوزاق هم یاقین
ائیلچیلرک دیله کینی بیلدی لر.
خوشلق ایله ئوزلرینه، کولدی لر
«کوکول» ویروب باشا وارسین دیدیلر
ارکک کسوب «بوزارتما» دان ییدیلر

* * *

شادلق سسی شمشدینه قازاغا
داغیلدی خوش خبر یاقین اوزاغا
داغلاردا چوباندا ایشیتدی ییلدی
لاله تک آچیلدی، سویندی کولدی
برلشدی او کوندن قازاخ شمشدین
باشلادی سومکه اونلار بر برین
قازاخ ناخیرلاری «خرام»ه (۳۶) کیچدی
ایلخیلار تاووسدان کیتدی سو ایچدی
آرالقادا کلش — کیدیش آچیلدی
حرمت ایله آتلار باشی دوتولدی

*
* *

بر آز کیچدی شمشدینده، قازاخدا
چیچکلر آچیلان بر کیفلی چاغدا
«توی» بناسی یاواش — یاواش قویولدی
بوردا او کوز اوردا جونکه سویولدی
آتلی کیتدی بهزک ایچون تیفلیسه
قاطرلار یوللانندی کنجهیه میسه
قیز ایوینده «یوخا» (۳۷) اوستی آچیلدی
اوندان سوکرا قیز پالتاری بیچیلدی
زورنا سسی کورولداتدی داغلاری
قارشیلاردی زورناچی قوناقلاری
آتیلردی «دفعی»یه آغ ماناتلار
اویناشیردی سسه او «کهلن» (۳۸) آتلار
بر یاندا شیش کباب، یاغلی پورتلهمه (۳۹)
بر یاندا قازانلار قویولمش دمه

*
* *

كلن — كيدن اكلشیردی بیردی
«بکک تویی مبارکدر» دیردی
هر طرفدن سوری — سوری توی پایي
«توغلی» لار و «قوچ» لار مینلرجه سایي
توی ایوینه بیغیلوب کوندریلدی
«آیغیر» (۴۰) آتلارا تویدا «نهمه» (۴۱) ویریلدی
چالینیردی عاشقلارک سازلاری
جوشدیرمشدی اوغلانلاری قیزلاری
بر آی بوتون اوغلان ایوی سلطانلق
توی چالدیروب ویردی چوق بول قوناقلق
او یاندان بوشجالی بو یاندان کنجه
بهزه کلی، آتلیلار یوزلر، مینلرجه،
أللری طرلانلی، یانی تازیلی
«کورجستان تاواد» ی (۴۲) قارا یازیلی (۴۳)
آقین — آقین بو تویلارا کلدیلر
«نهمه» ووروب اوینادیلار کولدیلر

* * *

قیز ایوینه توی کوچهسی اولمشدی
آتلی ایله سلطانلق لاپ دولمشدی
«بورداغ» (۴۴) آتلار ایپ ایلمیقدا دورمیردی
قوغون، جدیر آو آتلاری یورمیردی
أللی جونکه، أللی اینهک، یوز آرکک
«بوغانی»، «ایرکچی» (۴۵) بهزیوب قشنگ
اونک بویونیندا اون آرشین تیرمه
بونک بویونوزیندا کلهغهی بورمه
قیز ایوینه آتک حاضر اولوندی
بر «جیویرقچی» (۴۶) سوکرا یولا سالیندی

خردا خروش تدار ککر کورولدی
أك قاباقجا ائتلك ماللار سورولدی
ده وه لره یوز پوت دوکی یوکلندی
یئنکه آتی «راختی» (۴۷) ایله بهزه ندی
یئنکه لرده سیقاللاندی دوزندی
زورناچیلار جدیر هنکی چالدیلار
شمشدین دن تویی یولا سالدیلار
قاباقدا بر کیشی آلینده بایراق
آلتیندا کوك خالی بر قشنگ «قیسراق» (۴۸)
آرقاسنجا اونك قالان آتلیلار
آتلارینی چاپدیلار اویناتدیلار
سالمیشدی اون زورنا سسی چوللره
قومی سسی خوش کلیردی کوللره
یاز هواسی... دوزلر، داغلار چیچکلی
آغ بولوتلا کوکیک یوزی بهزه کلی
بر طرف دوز، چمن بر طرف داغلار
داغلاردان توکولن دورو بولاقلار
«مبار کدر اوغور اولسون» دیردی
تویچیلاری چول قوشلاری تویپردی

* * *

قازاق محالینده ده لیقانلیلار
جدیردا کولشده آدلی — سانلیلار
هه نده قولاغیندا کسمشدی یولی
دورمشدی پهلوان چیرمکلی قولی
جدیر بو «جونغا» (۴۹) یا کلدی یتیشدی
توی باشی آتیندان آشریلدی دوشدی

باش اكدى بونلارا سلام ايلدى
يوزين دوتوب حرمت ايله سويلهدى:
«اي ايكتلر آچك يولى بز كيدك
متكز چكهك، قوللوغكز ايدك
ديله ككز نهدر شيشلكدن زاددان
آلك اكله مهيك بزى بو زمان
كون اورتا اولوبدى يولدا اوزاقدى
حرمت ايدك بو توى سيزه قوناقدى
جوغا باشى ديدى: اولماز ائيله ايتس
باسقينا اوقشيير سيزك بو كلش
بودر بزيم كولشميز دوروبدى
قوللارين چيرمه يوب، بوغى بوروبدى
بر كولشن قويك سيزدن ده چيقسين
بريسى ييقيلسين بريسى ييقسين
باسان طرف هر نه ديسه او اولسون
سوز كسيلسين دانيشيقلار قورتولسون».

*
* *

چيقديلار اورتايا ايكي پهلوان
هر برى نهر كبي بر يكه اوغلان
زورناچيلار كولشن هنكى (۵۰) وورديلار
ايكى طرف هالاي (۵۱) چكوب دورديلار
پهلوانلار پلنك كبي چلله شدى
ايكى اوغلان قيزمش نهر تك كولشدى
بر — برينه ووردى «چيرتمه» (۵۲) بادالاق (۵۳)
بر ساعت الله شدى بو ايكى قوچاق
دابانا جان باشك ترى تو كولى
هر طرفده «اوررا» سسى چكبلىدى

زورناچى زورنايى «دى» دىيۈپ كسدى
دېدىلر: «دايانك كوشمك بسدى!»

قوچاقلار آيريلدى بىرى بىرىدىن
بوغ قالقيردى ايكتىلرنيك تىرىدىن

بر «شيشلك» (۵۴) ده چوغاچييه ويرديلر
توي آتلاري قيز هه ندينه كيرديلر

*
* *

(كو كه زه ن) ه كلدی چاتدی آتلیلار
او کیجه نی هاموسی داک (۵۵) آتدیلار
صباحاجان زورنا قاوال وورولدی
چوق اویون اویناندی یاللی (۵۶) فورولدی
قیز آیوینده تمام اون کون اون کیجه
کسیلدی املک (۵۷)، قوچ، یولوندی جوجه
دوزلدی «قاریمه» (۵۸) پلو قازانی
چاغیردیلار تويا بوتون دنیانی
کلمشدی کندير باز یانیندا کوسا
سید، درویش ملا آنده عصا
لوتیلار قاواللی، عاشقلار سازلی
سازلاری صدقلی، قابی قوتازلی.
جدیرلار اویناندی، آتلار قوشاشدی
باقدی تماشاچی کوزی قاماشدی
اوننجی کیجه سی «خاوند» (۵۹) اولدی
باجیلک آوی قیزلارلا دولدی
ییلدی قوناقلق شاملار آلشدی
لوپالار (۶۰) دا قالقدی بک یولا دوشدی
تفنگ تاقتیسی «اوررا» ننگ سسی
دفنگ کومبولتیسی زورنانگ سسی
کوی سالمشدی قایالارا داغلارا
اون دوشمشدی میشلره باغلارا

آتیردی یار توفنگلری قول اوستی
لوپالاردان آلمالاری آل اوستی

ایکتیلر ووروردی یره ساییردی

کیدوب توی باشیندان نهمر آلیردی

«ناموس» داواسی

قىز ايوينده او كيجهسى صبحهدهك
ماغار (61) قوروب، ايلهديلر كوى كلك

*
* *

سحر تزدن آتلانديرما (61 a) چاليندى
«قىز كوچور» هارايى كنده ساليندى
بهزه كچيلر آل آياغا دوشديلر
كلوب قىزك باشينا اويوشديلار (62)
اول صنمى بهزه مكه دورديلار
قاشلارينك آلت اوستينى وورديلار
قارا تيللر سيقاللاندى داراندى
قويروم ساچلار ديزه كى اوزاندى
قارا كوزه برده سورمه چكديلر
برچكلرى دوروب يوزه توكديلر
اىپهك كوينهك، آلشى تومان كيديروب
توكلى «كاتى» (63) قوللى «چىكان» (64) كيديروب
قارداشينا باغاتديلار بهليني (65)
خنالايوب ساريديلار آليني
كىينديروب آياغينا چكمهنى
قوندارديلار قارا تيله «دينكه» نى (66)
بهزهك ايشى اوچ دورت ساعت اوزاندى
قىرمىزى «چار» (67) سوكر ا يوزه دوواندى
بهزه كچيلر نهمه رينى آلديلار
زورناچيلار (آتلانديرما) چالديلار
فارماش، خورجون، كيوهند (68) چوال چول جهجيم
كه به، كيليم، ئوركن «كوزهك» (69) هم سيجم (70)
يورغان، باليش، ئورتى، موته ككه، دوشهك
قازان، سيني، بايدا سرنيج، جام سنهك

بر طرفده بونلار «جهيز» يازيلدى
يو كلنوب دهوه لر يولا ساليندى
كلين آتى «راختى» ايله بهزه نمش
ينكه لرده سقال ووروب، دوزه نمش
يرلرينده غمزه ايله دورديلار
آل يامشاغى آغيزلارا وورديلار
قاپى باسما، بهزهك پولى ويريلدى (۷۱)
سود ويره نك يولى دخى كورولدى
«اوغور» (۷۲) ديبوب قالديرديلار كلينى
آغلالتديلار اونك قوهوم ائيلينى

* *

زورنا سسى كو كوسلرى داغلادى
قىز آناسى آجى — آجى آغلادى
غرض كلين كلدى داها آتلاندى
توى دستهسى (كو كهزن) دن اوزاندى
جديرچيلار، داغا، دوزه داغيلدى
بوتون ائيللر تماشايا ييغيلدى
نصيب سلطان قارشى چيقدى كلينه
بلبل كىبى عاشق اولدى كلنه
آت سه كيردوب قيلينجينى اويناتدى
آلده قامچيسى توللادى، دوتدى
آت اوينادوب، كل توللادى كلينه،
دوشدى يئر، ميندى آتك بهلينه

* *

بوتون يولى زورنا سسى كسمهدى
نه بولوت اولمادى نه يئل اسمهدى

ياشिला بهزه نمش اوتلار آغاجلار
چيچكلى تپه لر چولده كى قوشلار
نفسينى ايچرييه سالمشدى
بو دسكاها هامو حيران قالمشدى
جديرك قاباغى اوغلان ايوينه
چاتوب خبر ويردى داغك ديبنه
يىغيلمشدى قوجا، قارى، قيز، كلين
كوزليردى اونلار كلينك يولين
«قيسير» اينهك اورتالغا چكىلدى
كلينك يوليندا قوربان كسيلدى
او كلدى منزله داها يتيشدى
ينكه لر نه سمش آتندان دوشدى
كليسى ياواشجا اينديروب يتره
آپاروب ايچرى كچيروب «دور» (۷۳)
«آقچا» (۷۴) شيرنى انديردىلر باشينا
ميس قويديلار آياغينك آلتينا (۷۵)
قاباغينا آق كرده كى كرديلر (۷۶)
قوجاغينا كورپه اوغلان ويردىلر (۷۷)
كرده كك داليندا اول قيزيل غنچه
دوواغك آلتيندا اوتوردى تكجه

* * *

ساغديش ايوى تداركلر كوروردى
«شاخ» (۷۸) بهزيوب اوسته پرده كيردى
آخسام اولدى، آى كوروندى، كون باتدى
بك كرىهسى (۷۹) قوناقلقدان قايتدى
(لوپا) لارا پيلى اسكى تاقديلار
موم شاملارى له آلوب ياقديلار

شه تو كولدې چىچكلره كوللره
أذن اولوندى باغچادا بلبللره
بونلار دىل آچدىلار كىرىدى زورنا
وقت اولدى اوغلان قىزك يانينا
نهمه ر وىروب ينكه لردن يول آلسين
قولىنى اول كولك بوينونا سالىسين
غرض كه كوزلنوب ائلك عادتى
چكوب ينكه لردن بويوك منتى
نصيب سلطان آياق قويدى ايچرى
تو كولدې يوزينه آلينك ترى
دو كونه رك هوسيندن يوره كى
ياقنلاشوب قالدىردى آل كرده كى
خفيف يه للىر كى اوزادوب آلې
چىقارتدى دوواقدان نازلى كوزه لى

*
*

خوش اقبال اولمشدى اونلارا نصيب
جواهر خانملا بگزاده نصيب
چكميوب دنياده نه درد نه «آلم»
هم كىجه هم كوندوز سوره ردىلر دم
ياز اولاندا چىقوب جيران دوزينه
باقاردىلار چىچكلرك كوزينه
قوراردىلار لاله لكده آلاچىق (۸۰)
هر زمان قاپوسى اولاردى آچىق
قويون، قوزى بورىردى دورت يانى
اينهك، جاموش، قاطر، دهوه، مادىانى
سايماق ايله حق حسابا كلمزدى
دولتك سايىنى كىمسه يىلمزدى

*
*

جواهر خانمك كوزه لك سسى
حيران قويور ايدى ايشيدن كسى
شيرين سوزى ديلدن ديله كزه ردى
عاشقلار آدينا ماهنى دوزه ردى.

— جواد خان —

كنجه نك ائيلنده ديديكم زمان
ياشاردى شهرتله قاجار جواد خان
سارايى «خان باغى» (۸۱) ايشى كيف دماق
خلقك دردلريندن بوسبوتون اوزاق
اخلاقى چوق پوزغون ظلمى زياده
اهالى آلىندن كلمشدى داده
آروادلار قورقودان پالتار كيمزدى
ساچين دارامازدى يوزين يومازدى
آيويندن چيقاندا كوزه ل آروادلار.
كيبه ردى اكنينه اك كهنه پالتار
ايشيتسه هر یرده بر آدلى كوزه ل
مردار خان اوزادوب ناموسينه آل
اول كوزه لى خان باغينا چكه ردى
فقيرلك حياسينى تو كه ردى
جواهر خانمك شهرتى شانى
ايله دى ديوانه اول جواد خانى
قازاخ مارالينك قارا كوزلرى
آزاده طوطى نك شيرين سوزلرى
دولانيردى خيالىنده هر زمان
وورولمشدى اول پريه جواد خان

جواد خانی فکر، خیال آلمشدی
علاجی یوق یانا — یانا قالمشدی

خانلیغیندا اولسا اویله بر کوزهل
کتیرهردی خان باغنا اَلبه ههل

— خان باغى —

ديوار ايدى خان باغينىڭ ھەر يانى
بويوك ايدى ھمان باغنىڭ ميدانى
ايچىندە كل، چىچك سرو، ياسمن
بر يانى اوزوملك بر يانى چمن
كرپىچ ايلە دوشنىلمش «جىغىر» لار (۸۲)
جىغىرك يانلارى كوما — كوما نار
باغنىڭ اورتاسىندا «طيهولى» كوللر
تاووسلار كزەردى باشىندا تىللر
ياز كونلرى كىلاس، بادام، اريك، نار
بەزە نوب چىچكە اولاردى خمار
فوارەلر كوكدن آلماس سپەردى
قرقىللر ئوز عطرىنى توكەردى
ئوتوشوردى صباح آقشام بىللر
باش ياروب غنچەلر، آچاردى كوللر
كون باتان تك «دروازە» باغلاناردى
خان ايويىندە موملى شاملار ياناردى
آيىلمازدى كيفدن جواد خان قاجار
ئورتىمشدى عىيىنى او ھوندور حصار

چاپقىنلار و داغستان داواسى

«قانىق» (۸۳) لىزكىلرى كىچوب «قاورى» دان
جيران چوللىرىندە توكەردىلر قان
ھردن بر آددايوب بو داشقېن كورى
قويمازدىلار قالا نه آت نه سورى
كنجەنىڭ كندلرېن چاپوب چالاردى
ھر نه آله كلسە ووروب تالاردى

محالدا أهالی کلمشدی زارا
تاپمیردی بر چاره بو چاپقینلارا
کلهردی کندلردن خانا شکایت
ایستیردی کومک اوندان جماعت
ایتمزدی بو یولدا جواد خان خیال
کلمزدی کوزنه نه ائیل نه محال

* *
* *

غرض که بر کونی کنجه نڭ خانی
اولماق فکرینده همان جیرانی
دوزلتمک ایستهدی بر دورلو حيله
بلکه جواهری کتیرسین آله
کوندرسون غوغایه نصیب سلطانی
بلکه او غوغاده تو کوله قانی
یازدی بر نامه او، همان سلطانه:
«کتیردی لزکیلر بزلیری جانا،
محالدا قالمادی نه آت، نه قویون
هیچ اولماز دنیادا بو طهر او یون
قیللی پاپاق، یالین قیلینج لزکیلر (۸۴)
برده کوردک دسته ایله کلدیلر
آتیلدیلار داشدان — داشا قاپلان تک
سوروندیلر دهره لردن ایلان تک
آتی قوووب قویونلاری چکدیلر
هایا باسوب مال قارانی تو کدیلر
بو محالدا قویمادیلار بر توتار
کنجه نڭ کندلری اولدی تار مار
ایکیتسک آدک وار ئیلده اوبادا
کسکیندر قیلینجک سنڭ داوادا

قوچاقدر شمشدين ايگيتدر قازاق
نيليم بزلردن كزيرسك اوزاق
يگيلن باشكا دليقانليدان
هارايدا چايقيندا آدلى — سانليدان
نه كومك ايستهسك ويريم من ئوزيم
بودر جنابكه غرض سوك سوزيم
تزلك ايله حاضرلانو ب سفره
كوستر بر ئوزكى بولز كيلره
يوزلريني چه ويرمه سين كنجه يه
سالماسون بو خلقى اونلار كلكه (۸۵)
آزاد كيتسين «چه هليم» (۸۶) لره ايلخى مال
دينجه لسين قوغونندان (۸۷) بو كنجه محال
آج لز كيلر «وه رجيش» (۸۸) ينى اونوتسون
آدك كو كللرده يوجا ير دوتسون»

* *

باغلادى نامه نك باشين جواد خان
ويردى بر قاصده ايله دى روان
«ئوز الكله بونى سلطانا ويرسن
چاليش جواهرى بر طهر كور، سن
جماليندن منه كتير بر خبر
سويله كه ديلمده اولوبدر ازبر
او طرلانك كوزه ل قيمتلى آدى»
تاپشروب «قاصد» ه (۸۹) اونى يوللادى.

* *

جواد خان سارايدا يالكز قالمشدى
خيالات كو كلينى بوتون آلمشدى

«نه وقت مکتوبینی آلاجاق سلطان
نه زمان بر جواب کله جک اوندان»
یلمیردی حیلہ سی باش دوتاجاقمی
یاغلی سوزلرینه او، یاتاجاقمی
کله جکمی او کنجہ یہ ہارایا
کیدہ جکمی داغستانا غوغایا
ویرہ جکمی لز کیلرہ جانینی
تو کہ جکمی «قانیق» چایا قانینی
جواہر کورہ سک دول قالا جاقمی
او «در» ی جواد خان بر آلا جاقمی

* * *

آقشاما یتیشدی «قاصد» «آق داغ» (۹۰)
یتیردی مکتوبی سحر قازاغا
اوقودی مکتوبی کنج نصیب سلطان
اوینادی باشیندا اونک قیزیل قان
ایستہدی کنجہ یہ آدی یاییلسین
هر یرده تانینسین سلطان ساییلسین
قوتینی لز کیلرہ کوسترسین
«شاهد اغی» نک چیچکینی اوده رسین
چکسین اوردوسینی «قانیقدان» کیچسین
«آلویز» (۹۱) داغلاریندا کیدوب سو ایچسین
«صری قیلینج» (۹۲)، پولاد خنجر بہ لینده
داغستانک داغلاریندا چولینده
آت اویناتماق توفنک آتماق ایستہدی
غوغا ایدوب قان آقیتماق ایستہدی.
جواد خانا جواب یازوب کوندردی:
«لز کیلرہ توبہ ویرمک ہنردی»

چوق كزوب بو يولدا قازاخ شمشدين
قورتارار كنجه نى ايدكز يقين
لز كيلرك خطاسيندن شريندن
كنجه ائىلى نفس آلا ده ريندن
آكر سه پر توپراغىنى قورقوسز
راحت ياشار كندلى، شهر، همى سيز
اوندان سو كرا داها آزاد ياشارسيز
خرمنلره «تونجى» (۹۳) حيوان قوشارسيز»
أمر ايليك تدار كلر كورولسون
يهرلر قايريلسين، كمند نورولسون
آتلاز ايچون دمير ناللاز تو كولسون
أتلك ايچون ناخر سورى چكىلسين
«آزىق» (۹۴) ايچون كوجلى «سنگك» ياپيلسين (۹۵)
غوغا ايچون نه لازمسا تاپيلسين
خبر ويروب بوشجاليا، قازاغا
اون سالارام دهره لره داغلارا
ايكىتلك ساي — سهچمه سين يىغارام
لز كيلرى «قونيب» (۹۶) جن قووارام»
يازىلدى نامه نك باشى باغلاندى
ويرىلدى قاصده خانا يوللاندى

* * *

نصيب سلطان «چادير» ينا قايتدى
جواهرى يوقوسيندان آيىلتدى
باشين آكوب ئوپدى او خام چىچكى
لاله دن قيرمى، كلدن كو كچكى
سالدى قولين او دلبرك بوينا
حسرت ايله باسدى اونى قوينا

دیدى: «ای کوزه لم، تیللی جواهر!
کو کلمی قوی سنه ایلیم ظاهر —
جواد خان چاغیریر بزى غوغایا
داغستانلاک قورقولى داوایا
لز کیلرک آلیندن او چاشوبدر
دردی غمی؛ ئوز باشیندان آشوبدر
هیچ بر یردن یوقدر ئوز که علاجی
اولوبدر ییدیکی زهردن آجی
او یالواریر ایکیتری آپارام
کنجه محالینی غمدن قورتارام
چتیندر کوزه لم سندن آیریلماق
ایسته میرم بر کون اولاساک اوزاق
کیتمز سه م دییه رلر، قورقادر سلطان
اونوتدی شانینی، کیچمه دی جانان
ئیل ایچینده ایتیره رم شهرتی
هیچ کس داها ایتمز منه حرمتی...»
ایشیتدی جواهر آیریلق سوزین
شاشیردی عقلینی، ایتیردی ئوزین
قاینادی بولاق تک قارا کوزلری
تیتیره دی دیلینده شیرین سوزلری
آقدی سینه سینه غمک سیللی
ایسلاتدی کو کسینده قویروم تیللی
آچدی قولین سلطانینا یاناشدی
ایلان کبی «کرده ن» ینه دولاشدی:
«سن کیدن یرلره منده کیده رم
قانلی میدانلاردا غوغا ایده رم

سن دن آیری برجه کونده دوزمه رم
چیچکلکده چمنلکده کز مه رم
لاله لر کوزومده کورونه ر سولغون
آغلارام بولاق تک اولارام دولغون
کیرمز قولاغیما بلبلیک سسی،
ککلیک قهقهه سی، دورنا ئوتمه سی
بولانلق کورونه ر کوزیمه کوللر (۹۷)
آچمازلار کو کلمی عطرلی یئلر
پوره کیمده ساچیم کبی داغیلار
آیریلغک منیم عمریم آغیلار
کیتدیگک یوللارا منی ده آپار
آپارماساک اکر یوره کیم قوپار،
ئوپوب یاناغنی جواهرینک
سیقایوب ساچینی نازلی پرینک
یومشاق بر دیل ایله او نصیب سلطان
دیدى: «ای جواهر، ای تیللی جانان!
اولارمی هیچ راضی قازاخ شمشدین
چکمکه زحمتی سن تک نازین
آت اوستینده کیجه کوندوز کز مکه
ایستی یه سوئوغا کیدوب دوزمکه
سن ایوکده شاد و خرم قالکیلن
غم ایله مه منی یولا سالکیلن
قان ایله بویانمش غوغا چوللری
اینجیده ر سن کبی نازک کوللری
ایولر یاقوب، باشلار کسوب، قان توکمک
کندلر یقوب توپراغیندا تورپ اکمک

كيشيلرك داش قلىينه ياراشار
ايله اولماز نازيك يورهك آروادلار
سيز كون كى كرك هر وقت كولهسكر
كوكلردن قارا پاسى سيلهسكر
بولوت كى قارالمايا يوزكر
دانشديقجا يورهك آچا سوزكر
بهزه ككر چيچكلرى «مست» ايدى
غملى كلن سيزه، شادلانوب كيدى
تريكىزدن باغچالارا شه دوشه
قوينىكزدا يىكى نسل يتيشه»
نصيب سلطان خبر ويردى هر يره
آتيلار يوللاندى دهره به دهره
داوا ايچون تدار كه باشلاندى
چوبان چولوق هر نه وارسا توپلاندى
خام آتلارا چوقلى «كمند» (۹۹) آتيلدى
ايغير، قيسراق «اوركه» مايدان دوتولدى (۱۰۰)
يريدى قانيغا، قازاخ، شمشدين
كيچدى غرض داغستانك سرحدين
ووروشما باشلاندى قيلينج سيريلدى
قارغالار قوزغونلار لسه ييغيلدى (۱۰۱)
داوا اوزون چكدى آيلار دولاندى
ايلخيلار قوولاندى كندلر تالاندى

* *

نصيب سلطان آدلانيردى كون كوندن
قاجيردى لركيلر اونك اونوندى (۱۰۲)
جواد خان كورديكه ئولوم سلطانى
نه دنسه، ايسته مير ايله سين فانى

سالماق ایچون جواهری آلینه
دولانماق ایچون قارا قویروم تئلینه
کیجه کوندوز فکر خیال ایدیردی
حرمخانه سینه چوق آز کیدیردی
کلمیردی عینینه باسماق، باسیلماق
یالکز نصیب سلطان سلامت قالماق
هر خبرده اونی درده سالیردی
جواهرک خیالینه دالیردی

* * *

یازک اورتا آیی چیچک آچاندا
یا سمن ساللانوب کل سارماشاندا
طبیعت اوینایوب کولدیکی چاغدا
جواد خان اولوردی عطرلی باغدا
کسیلمشدی داها صبری قراری
اونودوب بوسبوتون ناموسی عاری
ایستهردی ایشلتسین یکی بر حيله
کوتوردی قلمی او مردار آله
سلطانک دیلیندن یازدی بر نامه:
«قیمتلی جواهر! نازلی دلبرم!
کو کولده خیالم دیلده ازبرم
آیریلغک منی داها سولدورور
دردوغمله یوره کمی دولدورور
کوزلرم یوزکی کورمک ایستیر
أللم قوینیکا کیرمک ایستیر
آکیر قولاقلارم شیرین سوزکی
ایستهیر کوزلریم کورسون یوزیکی

ممکن دکل کلمک منہ قازاغا
قوشونمدان کیده ییلمم اوزاغا
یاقشی اولار سن کنجهیه کلهسن
منیم ایله دانیشاسک کولهسک
من بورادا کوزلییرم یولکی
آرزولییر بوینیم شمشاد قولکی.»
بورادا سوزلری یئتدی تمامه
مهر باسوب نصیب سلطان آدینا
دوشمیوب سلطانک ایشی یادینا
«قاصد» ایله جواهره کوندردی.
آرتدی جواد خانک داهادا دردی
باش دوتاجاقدرمی بیلمیردی فندی
کیچهجکمی قارا تیله کمندی
آلدی او نامه نی خانم جواهر
کو کلینک شادلغی یوزینده ظاهر
بویوردی آتلارا وورولدی راختی
اینجیسینی، پره کین کیندی تاختی (۱۰۳)
همان ساعت یولی آلدی آلینه
یوز چهویردی جواد خانک ئیلینه
او کلدی یتیشدی کنجهیه بر باش
یانیندا آت دوتان، نوکر، قارا باش

* *

خانک آداملاری چیقدی پیشوازا
کوستردیلر حرمت او سرو نازا
قازاخدان کلمش بو عزیز قوناغی
قارشیلادی (۱۰۴) کوله ر یوزله خان باغی

یغیلدی باشینا دردلی حرملر
باغلامش دللری، ورملر غملر
کوردیلر جواد خان حیلہ قوروبدر
یکی بر آو داها تایوب ووروبدر
جواهر خانمہ ایدیلدی حرمت
قوللار قازا باشلار قلدیلار خدمت
نصیب سلطان آقشام کلہر دیدیلر
یغیلوب حرملر خورہک ییدیلر
دانشدیلار اوینادیلار سوزدیلر
چیقوب باغا خیاباندا کزدیلر
حوضلاردا طیهولری کوردیلر
یا سمندن سالقم چیچک دردیلر
آقشام اولدی آلولاندی شامدانلار
باغلاندی دروازہ چیقدی باغبانلار
چکیلدی حرملر نوز اوتاغینا
دومان چوکدی خانک کوزل باغینا
کوزلہدی جواهر کلمہدی سلطان
بہزہ کلی اوتاقدایالکز او طرلان
دوتولمش قوش کبی چارپیلانیردی
اورکمش مارال کبی گاہ بویلانیردی
پنجرہدن تز — تز کیدوب باقیردی
تابلامایوب گاہ ایوانا چیقیردی
یوق ایدی سلطانک سسی سوراغی
آغاجلارک قارغیلارک یاپراغی
ئیل ووردیقجا آز — آز خشیلدییردی
کنجہ چاپی، غملی قیژیلدییردی

باغلاردا کی کیلاس، اریک، شفتالی
بادام، هیوا، آلماء، آرمود کاوالی
باشیل یاپراق آق چیچکه بورونوب
کفن کییمش ئولی کبی کورونوب

جواهری چوق قورقویا سالیردی
کو کلی اونک غم کولینه دالیردی
اوزاقدای کی چاققاللارک کولوشی
بر یاندان دا ببللرک ئوتوشی

سرویلرک اکیلمهسی قالماسی
تازا آیلک سرین — سرین باقماسی

آغاجلار سالدیغی قارا کولکه لر
حوضده چالقانان کوموش لپه لر
گاه آچیردی یوره کینی، سیقیردی
نفسی داریخوب کو کسی قالقیردی
آو کورمش پلنک تک قومشی اوتاقدای
ناموسسز جواد خان ایپهک یاتاقدای

ایلان کبی آقشامدان قیوریلیردی (۱۰۵)

اود دوتوب بدنی او قوورولوردی (۱۰۶)

گاه کلوب قاپیدان قولاق ویریردی
ده شیکدن باقیردی کولکه کوروردی

کیجه کیچدی شاملار یانوب تو کندی

«اولکر» (۱۰۷) چیقدی یاواش — یاواش آی اندی

جواهر کوردیکه کلیمیر سلطانی

پوزولدی داماغی قارالدی قانی

کسدی امیدینی کیردی اوتاغا

ایسته دی سویونسون، کیرسین یاتاغا •

بلکه یوخی اونى بر دم اویودا
دردلرینی یاتماق ایله اونودا
کاتبنی زانقیلتی ایله توللادی (۱۰۸)
آچوب باشین ئورو کلرینی ساللادی
بو دمده قاپونی آچوب جواد خان
اوتاقدا او خائن اولدی نمایان
جواهرجک مارال کبی دیکسیندی
داریخدی یوره کی «قومرو» (۱۰۹) تک سیندی
تر دوغرولوب او ئوزینی توقتاتدی
شیر تک قوللارینی آچوب اوزاتدی
حاضرلاندی او خائنلار غوغایا
خان باقوب یرده کی بو نادر آیا
«په! په! جواهرسک! دیدی حقیقت
آدیکی قویانا اولسون مین رحمت.»
— کیمسک؟ مکر سنده یوقمی ناموس عار!
— جواددر عشقکه اولان مست زار،
سارالمش عمریمه ای یکی بهار!
سنگ کلمککک مین نعمتی وار!...
— قانمیرام دیلیکی، چکیل بورادان!
— من؟. کنجهنگ خانی مشهور جواد خان؟
منت بیل ئوز که، ای وحشی حیران،
جواد خان اولوبدر حسنکه حیران.
— دانیشما چوق اوزون! بیلرم خان مان،
آبروک یوز کده چکیل بورادان!
حیاسز! نا نجیب! مردار، بی غیرت!
بو ایمش سن منه ایتدیگک حرمت!؟

ابلهسك خامدر دوشديكك خيال،
حرام اولسون سنه بو جاه جلال!
— قرباندر كوز كه جاهم جلالم،
اي قمر يوزليم، قاشي هلاليم!
بیتمیوب باغیمدا سن کبی بر کول،
یوقدر بو دنیادا سنه تاي — توش ییل.
یاراشماز دیلکه بو آجی سوزلر،
آجیقلی اولماسین او سوز کون کوزلر،
شمشیدین جیرانی، قازاخ مارالی،
باغشلیرام سنه بو جاه جلالی.
اوتور سارايمدا اول حرم باشی،
ییغیم اطرافکه قول — قارا باشی،
کبجه کوندوز اوقوسینلار، چالسینلار،
أمر که جملهسی تابع اولسونلار. . .
— آندیر اولسون سنك جاهك جلالك،
مهرةت قالسین ایوک، دولتك، مالک
سارای دکل بورا مزارستاندر
باغك، خیابانك ایلان — چایاندر (۱۱۰)
«کور» قوقویور سنك اوتاقلار کدان،
زهر یاغیر دولتکدن مالکدان،
بونلار بوتون جماعتك قانی در.
ئولنلرک سن آلدیغك جانی در!
— کوزلسك اما که خیلی وحشی سک!...
— خاندر آدک اما احمق کیشی سک!..
— کودهک سوز؛ بورا آخر یر کدر،
جواد خان سنك ییلکه، آر کدر.

جواهر ایشیتجك بونی اودلانندی
«قورا» (۱۱۱) دوشمش ایلان کبی دولانندی
قولاج ئورو کلری تیل تک بورولدی
قارا قاشلار یای — اوق کبی قورولدی
سینهسی ده کز تک کوپریدی قالدی
آغزی وولقان کبی قیغیلجم چاقدی
جواد خان آل آتدی اونی دوتماغا
ایستهدی مقصده زورلا چاتماغا
قفس یارمش شیر تکی او سیچرادی
باغا چیقدی قاجماق یولی آرادی
دیوار هوندور قاپی باغلی قارانلق
بر طرف قارغیلق، بر یان، اورمانلق
دارا دوشمش پلنک کبی جواهر
وورنوخور (۱۱۲) هر یانا بر یول آقتاریر
دیوار بویی او تله سمش یریر
قارا ساچی آرقاسنجا سوریر
بردن کوردی باد دیوارک آلتندان
سو ایچون بر ده شیک آچوبدر باغبان
بو ده شیکدن ایلان کبی سویشدی
دیدیلدی پالتاری بر طهر کیچدی
سورهک یارمش مارال کبی طیلموب (۱۱۳)
قازاخ دییه شاهین کبی یئلنوب
کیجه وقتی یولی آلدی آلینه
جیران کبی «قوشقارا» (۱۱۴) نک چولینه
بر نفسه کیدوب چقدی. اول پری
حیران قویدی هنرینه اولکری

اونى كوروب يوجا داغك داليندان
حيالئوب بوخاغيندان خاليندان
پاره آيك يوزى قان تك قيزاردى
ساجين كوروب قارا بولوت بوزاردى
چولده چيچكلرك يشاردى كوزى.
جواهر ئىل كى كىچيردى دوزى
دويو كوردى (۱۱۵) اطرافينا باقىردى
قافقاز چايلارى تك كور— كور آقىردى
قزىلتىسى قورقودىردى قوشلارى
آياقلارى آرىدىردى داشلارى
كوروك تك سينهسى قالقوب انىردى
نقىسى بولودا، شهه دونوردى

*
* *

داكك يرى قىزارماغا باشلادى
اورمانداكى قىرقاووللار بانلادى
جوادخان آيىلوب كىزىلر كى
دولاشوب باغىنى دىلر كى
خىاباندا آدىم — آدىم كىدىردى،
جواهرى باغدا كمان ايدىردى
آقتارىردى اول جادو كر پرىنى
تاپمىردى كىزلىدىكى پرىنى
داكك يرى ياواش— ياواش سو كولدى
كو كده كى يىلدىزلار آقدى تو كولدى
كىجه نك يارىسى آى كىدوب ياتدى
ارنكر ك كاروانى داغلارا چاتدى
آچماغا باشلادى كوش كوزىنى
اونك كىرىكلرى كو كك بوزىسى

ياز كونىڭ لالهسى تىك قىزارتدى
داغلارى دوزلرى بوتون اوياتدى

*
* *

شمكىرك چايىنى جواهر كىچدى
دولدوروب آوجىنى سويندان ايچدى
ايلخى ناخىر داغىلمشدى ئوروشه
• سورولر «كهره نله» (۱۱۶) داغىلوب دوشه
«يايلىم» (۱۱۷) اوتىن شىرىن — شىرىن ده يردى
چوبان ياپونجىنى كونه سريردى
سىغىرچىنلار «اوقشاتما» (۱۱۸) سىن چاليردى
صبحك هواسىندن لذت آليردى

*
* *

باقيردى بر چوبان يولا تپهدن
ساتاشدى كوزينه جواهر بردن
«مارال» «مارال» دىيوب هاراي ايلهدى
باقك، باقك او كلنه سويلهدى
سىچرايوب يرىندن سىغىرچى، چوبان
كوردىلر طيلنمش كلير بر جيران
يتىشدى جواهر بو چوبانلارا
«جواهر خانمام» ديدى اونلارا
آروادىيام شمشدينلى سلطانك
قچمشام آليندن من جواد خانك
اىستىردى دادلى سوزله آلداتسىن
اول حياسز ناموسيمه آل آتسىن

*
* *

ناموس سوزى چوبانلارى قىزارتدى
قانلارنى باشلاريندا قايناتدى

بوزلری آجیقدان بوم بوز بوزاردی
توکلری پورسیدی کوزلر قیزاردی

*
* *

آت دوتوب خانمی یولا سالدیلار
سوکرا چوماقلارینی اله آلدیلار
چیقیدیلار داغلارک یوجا به لینه
«اون» سالدیلار شمشدینک ائیلینه

«قی» ووردیلار دهره، تپه اکره دی (۱۱۹)
کولر جوشدی، آقار چایلار کوکره دی (۱۲۰)

ایدخیلار کیشنه شدی ناخیر بویروشدی
قازاغک ئیلینه های هارای دوشدی
بیغیلدی هر یاندان آداملار چوقلی
کوتانچی، جوتچیلر، آلی چوبوقلی
قالمادی اووادا باشی پاپاقلی
بویو کلی، کوچو کلی، آرواد اوشاقلی
دسته — دسته شمشدینه کلدیلر

احوالاتی ایشیتدیلر بیلدیلر
«جواد خانک آلی کرک کسپله!
شور کوزلره میل سالینوب تو کوله!
کنجهنک یرینده کوک — تورپ اکیله!
خانک حرملری أسیر چکیله!...»
دیوب کوکره دیلر دلیقانلیلار
فیل کووده لیلر، پلنک جانلیلار
بیلارین چینيوم خاناسو کدیلر
نیزوب آياقلارین یره دو کدیلر

*
* *

بر کاغذ یازدیلا چوق — یانا — یانا
أل اوستی ویردیلا ایکی اوغلانا
کیتدیلا بر باشا دوز داغستانا
ویردیلا مکتوبی نصیب سلطانا
اوقویوب مکتوبی ییلوب خبری
قارالدى سلطانك اودم کوزلری
یربه یردن سکیرلاری چکیشدی
بوتون کووده سینه اود — آلاو دوشدی
آز قالدی حرصیندن داغیلسین باشی
سئیل اولوب تو کولسون کوزینک یاشی

* *

داغستان ئیلینی او ساعت آتدی
چکوب آتلی سینی ایوه قایتدی
خبر ویردی کلن کبی محالا
« کیم ایسته رکنجه دن قصاصی آلا
دورماسون ایوینده بوش، حاضرلانسون
کرکدر جوادخان اودا قالانسون

* *

آیری — آیری هر دهره دن اهالی
قوجالار، جوانلار، کور کلی، چوخالی،
پولاد خنجر، قریم توفنک (۱۲۱)، تاپانچا
اکری قیلینجلارین «له له کی» (۱۲۲) هاچا
توفنکلر سیلنمش چاقماق باغلانمش
«زوغال سونبه» (۱۲۳) لره اسکی دولانمش
چاقماغنک داشلاری ایغچین دیشه کلی
آتلی پیاده لر هامو بهزه کلی

قصاص آلماق ایچون دولوب ناموسا
دسته — دسته بیغیدیلار تاووسا
دوزه لدی قازاخدان بویوک بر اوردو
تاووسک دهرهسی قوشونلا دولدو
قورولدی معرکه اولدی مشورت
سویلندی جواد خان ایتدیکی بدعت
دیدیلر کر کدر بیقاق کنجهنی
هیچ کوتورمز قازاخ بویله لکهنی
ائل ایچینده بوتون باتار آدیمز
بر وقت اولار سو کیلی اولادیمز
باش قالدیروب باقا یلمز دنیایه
حاضر اولک هامو قانلی غوغایه
قان — قان دییوب بوتون قوشون چغریشدی
بویوک کیچیک بر — برینه قاریشدی

*
* *

اون باشیلار یوز باشیلار تیکیلدی
کنجهنک اوستینه قوشون چکیادی
جواد خان ایشینی توی دویمشدی
شمکیرک چاییندا قوشون قویمشدی
یتیشدی «بوز قازاخ» سرحد بویونا
تو کولدی آتلیلار شمکیر چایینا
قیلینجلار سیریلدی، خنجر چکیلدی
قیرمیزی قان بوز توپراغا تو کولدی
آرتیردی کیتدیکجه قانلی ووروشما
بوزادا ال — یاقا اوردی آتیشما
کسیک باشدان قیریق قولدان آقان قان
قاریشوب شمکیره ایدیردی طوفان

چايڭ سويى قىپ قىرمىزى آقىردى
داغلار داشلار دوروب حيران باقىردى
و ايىلتى، اوخولتى، جان وىرن، ئولن
ياراسىن باغلايان، قانىنى سيلن،
آتىندان يىقىلان يهرى دونن
توزلارك اوستىندە شام كىبى سونن
داشلارك ساينجا كلىردى كوزه
دوشمشدى ميتلر چايلاغا دوزه

* *

ووروشما چوق چكدى غوغا اوزاندى
داغلار دوزلر قىزىل قانا بوياندى
بر طرفدن يكى قوت كلىردى
چكىر كه تك جان وىرىردى ئولوردى
قازاغڭ ھارايى آرتىردى ھر كون
كلمشدى كومكه بوشجالى بوتون

* *

آيلار كىچدى ايلك باشى دولاندى
پايز دوشدى باغ بوستانلار تالاندى
قىلىنجلار كورلاشدى، سىندى نىزەلر
سويولدى ساغريلار (۱۲۴) قويدى قبضەلر
توفنكلر سىيرىلدى داشلار كدىلدى (۱۲۵)
«دەبە» لر (۱۲۶) بوشالدى اوستى دىدىلدى؟
چوق آنالار اوغول دىيوب آغلادى
چوق كلنلر قارا يايلىق باغلادى
چوق آتانڭ بەلى ياي تك بو كولدى
چوق باجينڭ ياشى سيل تك تو كولدى

چوق یتیم لر قارا کونه قالدیلار
آزاد ائیلر بوتون یاسا دالدیلار
دوتمشدی کندلری آغلاشما سسی
آروادلارک باش یولوب یوز دیدمه سسی
بولوتلاری چاخاشمایا سالیردی
اوتلار، سولار بوتون حیران قالیردی

*
*
*

غرض قوجالارک سرینمش قانی
«سکیر» (۱۲۷) ه ییلمه دی آهی فغانی
یغیلوب «کنه شیک» بر کون ایتدیلر
سلطانک یانینا واروب کیتدیلر
دیدیلر که: بسدر داها آقان قان
کور اولسون کورومکه مردار جوادخان
بر ظالمک بر عارسزک اوجیندان
اولارمی ائیللری ایتمک ویر — ویران
آل چاتمیر ئوزینه دوروب لاپ دالدا
ئولدورن هم ئولن بو چال هاچالدا
یر شوملیان توخوم سپن اودونچی
مال، ساخلییان خیرمان دوکن، قویونچی
جانلاریندان ناحق یره کیچیرلر
بر برینک قانلارینی ایچیرلر
جواد خان سارایدا دوروب کیف چکیر
کندیلر اونکچون دوروب قان توکور
اوکود آل (۱۲۸) بز لردن، ای جوان سلطان!
قایتکیلن سن بو یرسز غوغادان
سرین سوزلر قاینار سو، تک توکولدی
نصیب سلطان کلهم کبی بوکولدی

بوغازينڭ دامارلارى آتيلدى
كوزلرى بويودى قاشلار چاتيلدى:
«قصاصمز قيامته قالسينمى؟»
كيشيلرمز باشا چارشاق سالسينمى؟»
دييوب سلطان دلى كى قيشقىردى
كولله ده كمش ايلان تكى قيشقىردى:
«قوجالد كز سوئوديمى قانكز؟!»
يورولد كز سيقيلديمى جانكز
اوستيمزه ناموسسزلق آدينى
قويوب سيزلر، قازاغڭ اولاديني
يوزى قارا ايلمكدر فكر كز!
دنيا كوروب سيزلردن هر بر كز.
ايكيت اولان ناموسيني آتارمى؟!
كيشيلكى بر ئولومه ساتارمى!...»
— قورقسا ايدك چوللر قانا باتمازدى،
جوانلارمىز توپراق آلتدا ياتمازدى،
قارغا، قوزغون، لشلمزى ديدمزدى
آرواد، اوشاق يانغين آغى ديمزدى (۱۲۹)
بز ناموسى هيچ بر شيئه ساتماريق
عارسز — عارسز داوا چولين آتماريق
آنجاك كيمدر سويله؟ ئولن ئولديرن
نه ديير بزله بو ايشى كورن
چالشديق كيچمهدى اله جواد خان
بسدز بز دييريك داها آقان قان

*
* *

— بوقان ايله من داوادان دويمارام!
قصاصيمي جواد خاندا قويمارام!

من راضيم بوتون كنجہ داغیلا،
قان ایچینده آرواد اوشاق بوغولا،
بوتون ائیلدن برجه توستی قالمییا،
بر دیری کوز اویرلره باقمییا،
یورد یرینده یالکز ایتلر اولاشا!
بوش آیولره تولکی چاققال دولوشا: ..
اونوتمییک دیدیکیمی بورادا،
اوروسلاری چاغیروبدا امدادا،
توکه جکم جواد خانک قانینی،
آلاجاغام او خانک جانینی!»
بکک سوزی کیشیلره چوق دکدی،
کیمی قاشین بیغدی کیم آغیز آکدی
سویلندیلر دالیسنجا سلطانک:

• «خان کبی مرداردر سنکده قانک!»
بزیم دکل آنکزدن واریمیز (۱۳۰)
آیاقلییان ناموسمز عاریمز
اوردا اودر، بوردا سنک جنابک،
ایمدیه جن یوقدر چکن حسابک
اونک ایچون یکه چیقیر سوزلرک،
قیزوب داها کورمیر ئیلی کوزلرک.

* *

کورجستاندا پادشاه ایدی او لزمان
ایراندا آد آلمش کورجی «رایلا» خان (۱۳۱)
«رایلاخان» ئولدی یره قاووشدی
کورجستانک ایچریسی قاریشدی
«کورکی» (۱۳۲) روسه چکدی «داوود» (۱۳۳) ایرانا
خلقک دولانماسی دوندی لاپ قانا

عقلین ییغوب غرض کور کی باشینا
بیر نامه کوندردی ئوز دیندشینا
روسیه نڭ چاری برنجی آلکسان (۱۳۴)
قورتارسین بلادن دییه کورجستان
پنجه سنی قویدی اونڭ اوستینه
قافقاسک غریینی سالدی دستینه
اوروس کلوب تفلسده جه دورموشدی
چار قوشونی چادرینی قورمشدی
کیتدی بر باش نصیب سلطان اورایا
اوروسلاری چاغردی او هارایا
یارانالڭ میلی بورا آقیردی
«ماریق» (۱۳۵) دوروب کوزی هر وقت باقیردی
یانیندا قوشونی خیلی چوق ایدی
آلده بهانه سی آنجاق یوق ایدی
ئوزین سوقوب آذر ائیلین غصب ایده
استبداد بایراغین بوردا یوکسلده
بوتون شرقی غراف ایله قنیازلار (۱۳۶)
صاحبنوب آلدرینه سالالار
جنرال سلطانڭ فکرینی بیلدی
یانیندا اوتوردی یوزینه کولدی
کومک ایله مکی اونا سوز ویردی
امر ایدوب قوشونا تدارک کوردی
بارابان چالیندی یریدی سالدات
کوروب او حالتی پوزولدی «ائیلات» (۱۳۷)

* *

دیدیلر قوجالار: «بویله یاراما!
آدام قصاصینی بو طهر آماز!

بزیم ئولکه جانا يتوب خانلاردان،
ياقاسینی قورتارماش اونلاردان
ایمپراتور کلسه داها شویمدر
هر ایکیسی بزه آغیر اولومدر
مینهر بوینیمزا استبدادلی چار
«قایش بالدير» (۱۳۸) کبی یایشار قالار
جهانگیر لر هاموسی جاناواردر
سویومی کووده سی خیلی یاساردر
بونلارک داواسی دکل بوشینا
مفته یره بر بو قدر قوشینا
اوروس چاری ایدرمی خرج — مصارف
باشا دوشور بونی کیم اولسا عارف

*
* *

سویلندی قوجالار بولادی باشین
تورشالتدی یوزینی، اویناتدی قاشین
سلطان کوردی ئەل تنکیشوب سویله نیر.
یوزه دورور، عصیان ایدیر، دیلله نیر
«پیریم» (۱۳۹) دییوب یارانالدان برک دوتدی
ائیلینی یوردینی بوتون اونوتدی
یارانالا اولدی محکم آشنا
قوهوم — قبیله سین ییغدی باشینا
ناموسلیلار بر طرفه چکیلدی...
داوا اولدی ینه قانلار تو کولدی
کنجه لیلر یاواش — یاواش باسیلدی
ائیلک اوسته قارا بولوت آسیلدی
یارانال اوردوسی قلعه یه چاتدی
بورودی شهری، توپلادی آتدی

«ناموس» داواسی — 4

چوق يوروشلر چوق باسقىنلار ايدىلدى
آلدە توفنك ديواراجن كيدىلدى
دولمشدى قلعه يه كنجە محالى
بويوك — كيچيك كوروب بويە احوالى
بوتون هامو قانلارينا دولمشدى
ئولوب — ئولديرمكه حاضر اولمشدى
باسقىنلار هاموسى قايتاريليردى
قوللار قيريليردى — باش ياريليردى
كهريزلر ك سويى قانا دونمشدى
كنجه نك دوزينه دومان انمشدى
يوق ايدى كوسترن بر ياندان امداد
چاتميردى هيچ يانا نه داد نه فرياد
نه كيجه نه كوندوز باسقىنك دالى
كسيلوب ويرميردى خلقه محالى

* *

محاصره بوتون دورت آى اوزاندى
سالدا تالار افسرلر جانندان اوساندى
قالين ديوار، هوندور برجلر كوركملى
دورمشدى هر برى، دسكاهلى، دملى
زهر ويروب ايره ليه كلنه
شادلانيردى دوشمنلردن ئولنه

* *

بر اوشوتمه جواد خانك جانيندا
بر دو كونه اونك مردار قانيندا
هر دقيقه — هر ثانيه وار ايدى
بويوك قعه قبر كبي دار ايدى

سېقىلىردى اونڭ كو كلى دمبدم
دىكسىنىردى ئوز ئوزىنه او هر دم
عمللرى كوز او كينه كليردى
قارا فكر باش قاپاغڭ ده ليردى
قورقوردىكه آرقاسىندا ائىل دونه
آزاليردى كوچى هر كوندن كو به
كوتوردى بر نامه يازدى روسلارا:
«باقڭ بر سىز هارا، بو ير لر هارا
نه اولوب سىز لرى ايلين وادار
قصد كزدن بزى ايدك خبردار
كلوب بورا سىز لر جفا چكىرسكنز
قانكزى هدر يره تو كورسكنز
قويڭ بزى آزاد اولوب ياشىياق
يو كىزى بز ئوزىمز داشىياق
اينانمىڭ سىز لر نصيب سلطانا
دوشمندر اولدن بزىم خانمانا
اونڭ، فكرى يالكز منى يىقماقدر
تكبر له مېتمه باقماقدر
نهدر مرادىكز دولتدن مالدان
آلك چىڭ كىدك بزىم محالدان»

* * *

نامه نى كوندردى بر لال كىشىدن
نه دانىشان ايدى نهده ايشىدن
آپاردى نامه نى او، قوماندانا،
اشاره ايله ده قاندىردى اونا:
نه ايچون بوراداسن بوش دورورساك،
باسقن ايدوب هر دم ئوزك يورورساك؟

شهردن یوقاری «قلعه» (۱۴۰) لك وار
قوی کیدوب اورادان سیزك سالداتلار
قیروب آغاچلاری کسین آیرسین
اوزون — اوزون نردبانلار قایرسین
قویوب نردبانی اونا دیرماشك
هر طرفدن دیوارلاری سیز آشك.
لالك بو فکرینه ایتدیله عمل
بو دفعه ایشلری اولدی اك كوزل
كلوب چاتمش ایدی قوربان بایرامی
صبح ایدی قلعهده جماعت هامی
ورد او قویوب، دستمازین آلیردی
قوربان کسوب نمازینی قیلیردی
یارانال غفلتاً ایلهدی هجوم
چاخناشدی قلعهده جماعت عموم
دولدیلار برجلره قوجا هم جوان
سئیل کبی او کونده آقدی قیزیل قان
دیوارلارا نردبانلارا اوزاندی
قارینجا تك قارا سالدات دیرماندی
توفنك، قیلینج، خنچر بالتا، آغاچ داش
کورولتی تاقیلتی، قوماندا آرش — آرش!
یونلار تمام قاریشمشدی بریره
باتمشدی غوغاده هامو قان تره

* *

قورقولی بر برجده دوروب جواد خان
آلینده قیلنجی بیرتیجی اسلان
وورك دییوب هر دم نعره چکیردی
سالداتلاری په نجهر کبی تو کیردی؛

دیوارك باشینا چیقدی سالداتلار
آغلاشدی شهرده قیزلار آروادلار

*
* *

کنجه نك قلعه سی غرض باسیلدی
جواد خان او کونی قوربان کسیلدی
دولوشدی شهره قوشون هر یاندان
قیریلان قیریلدی، باشلاندى تالان

*
* *

چاتدی مقصدینه «ناموسلی» سلطان
به له ندى آخیر که قانا جواد خان

*
* *

یاغیش تو کدی، سیلر ایلدی طوفان
آیلار ایلر کیچدی کیتدی آرادان
دیللرده بوغوغا اولمشدی دستان
عاشقلار سازیندا چالیردی هر یان
دییردیله: «بز داغیلدیق بوسبوتون
قیریلدی، تو کندى قازاخ، شمشدین،
لغت اولسون ایکی ملعونه هر آن
بری نصیب، سلطان بری جواد خان».

لغت

- 1 - قاورى (kavri) - قازاق قضاينىڭ شمال طرفىندىن آقوب گىجەنىڭ بىر بىرىندە كورە تو كولىن بىر نېرىڭ آدىدر (Jora).
- 2 - گوگچە (qəzçə)، قازاخ و شمشىدىن محاللارنىڭ جنوب طرفىندە كى گوگچە گولىنە دىيىرلىر.
- 2a - قاش بورادا جىران دىيىن چولده سويىڭ آقماسىندىن مرور ايله عملە گەش - پىللە كان شكىلىندە اولان اوچورملارا دىيىرلىر.
- 3 - آران (aran) كوچرى ايللىرى كندلىرى اولان و آكىن آكديكلىرى يىرلىرى.
- 4 - ئوروش (ərüz) - حيوانلارنىڭ اوتلادىغى يىر.
- 5 - ائلات (elat) - ائللر.
- 6 - ھەند (hənd) - يىر كندىڭ بوتون يىرىڭ ھاموسى.
- 7 - گوزدەك (quzdəq) - پايىزلىق يىر. ائللرىڭ كوچرى اولان وقت ايلنى ھىر فصلينى بىر يىردە كىچىرەرمىش. قىشى ياشادىغى يىرە «قىشلاق» پايىز يىرىنە «گوزدەك» ياز يىرىنە «يازديغاد» ياي يىرىنە «يايلاق» دىيىرلىرمىش ايمدى دە دىيىرلىر.
- 8 - باسدىرما (basdırma) - دوزا قويولمىش ات.
- 9 - چول آلتى (çyl altı) - اويون آدىدر.
- 9a - دىرە دوگمە تولا چىقارما، دونقوز دوگمە جىزىق چىقدى اويونى.
- 10 - ساپارمىش (saparmış) - دونەرمىش گىزلىنەرمىش.
- 11 - باج (bac) - خرىج، وىرگى.
- 12 - چوغاز (çogaz) - قازاخدا بىر چاي آدىدر.
- 13 - يازىلار دوزلىر، اوتلىقلار.
- 14 - قولون (kylyn) - ات بالاسى.
- 15 - گوگەزەن (qoqəzən) - قازاخ قضاىسىندە بىر قاياننىڭ آدىدر. بو قايان قند كەللەسىنە اوقشىيىر، چوق بويو كدر.
- 16 - كورون (qəryn) - ياواش - ياواش آلچاقدان.
- 17 - ھادىق (hadık) - اوشاق دوغوزدىران آرواد.

- 17a - زيغله (zıgla) - توكلنمەش قوش بالاسى، أتجه بالا.
- 18 - يارادان (jaradan) - طبيعت.
- 19 - ئويدىلر (øjdulər) - تعريف ايتدىلر.
- 20 - موروخ (moryx) - كول ميوەلرینك بریسی در، روسلار
مالینا دیییرلر Малина.
- 21 - چشنى (çəzni) - نقش.
- 22 - سورەك (surəq) - میشهدە آولاری تاپماق ایچون آدمالار
جرگە ایله گیدیولر، بو طور جرگە ایله آو آقتارماغا سورەك دیییرلر.
- 23 - ایتگچی (itiqçi) - ایتن شیئی آقتاران. آدم یتیشمش
قیزلاری گوروب بگنمک ایچون خلوتیانە گیدن آرواد و یاخود کیشی.
- 24 - اویلاق (ojlak) - آولارک یاشادیغی یر.
- 25 - ائلچی (elçi) - بر قیزی ایستەمک ایچون بر آدامک طرفیندن
قیزک آتاسینک یانینا گوندریلن و کیل
- 26 - گنەشیک (qənəziq) - مصلحتلشمە.
- 27 - تاووس (tavys) - قازاخ قضاسیندە بر چایک و محالک
آدیدر.
- 28 - هامپا (hampa) - بر کندک دولتلی و حرمتلی آدمی.
- 29 - اووالار (ovalar) - کندلر.
- 30 - اونومز (unumuz) - سسیمز.
- 31 - قودا (kyda) - آرواد قوهومی.
- 32 - کوتەللی (qətəlli) - ساغلام جانلی.
- 33 - کولەجە (quləcə) - اوزی پارچا ایچی دری آرخالق.
- 34 - آلحک (əlcəq) - او زمانک آرخالقلارینک قولی.
- 35 - لافچین (lafçın) - چە کمە
- 36 - خونام (xynam) - قازاخ قضاسیندە تاووس ناحیەسیندە بر
هەندک آدیدر.
- 37 - یوخا (juxa) - نازیک چورەك.
- 38 - کوھلان (qəhlan) - بر جنس آتدر.
- 39 - پورتلەمە (pərtləmə) - سولی قاوورما.
- 40 - آيغیر (ajgır) - ارکک آت.
- 41 - نەمەر (nəmər) - بخشیش.
- 42 - تاواد (tavad) - گورجی قینیازی.
- 43 - قارایازیلی (kara jazılı) - قارایازی دا اولان آدم قارا
یازی قازاغک یانیندا اولان بر محالدر.
- 44 - بورداغ (burdag) - بسلنمش.
- 45 - ارگج (ərqəc) - قویون سوریسنک قاباغندا گیدن
ارکک کچی

- 46 - جیوریقچی (clvrıkçl) - خبر آپاران.
- 47 - راختی (raxtl) - آت ایچون قیزیل و گوموشدن قایریلمش بهزه لر .
- 48 - قسراق (klsrak) - دوغمایان مادیان آت
- 49 - حدغا (coga) - بر بولوك آدام، بر دسته آدام.
- 50 - گولشن هنگی گولشن هواسی.
- 51 - هالای (halaj) - حلقه، دوره .
- 52 - چرتما (çirtma) - آباق اوجی ایله وورماق .
- 53 - بادالاق (badalak) - آباغی آباغا دولاماق گولشمه ده چوق ایشله نیر .
- 54 - شیشك (zizliq) - کبابلق ایچون بر حیوان، کباب ایچون دوغر انمش آته ده دیلییر .
- 55 - داک آتماق آقشامدان صبحه کبی اوینیوب گولمک یاتماماق .
- 56 - یالمی (jall) - او یون آدیدر آل آله ویریلوب اوزون سیرا ایله اوینیانیلان او یوندر .
- 57 - املک (əmliq) - سوریده آناسینک یانیندا بسلمش کورپه قوزی .
- 58 - قاریم (karım) - اوجاق قالاماق ایچون یرده قازیلش چوقور یر .
- 59 - خناوند (xlnavənd) - حنا یاقماق «خنا بند» سوزیندندر فارس لاردان آلمشدر .
- 60 - لوپا (lopa) - مشعل .
- 61 - ماغاز (magaz) - گلین کوچن گونک ایره لیکى آقشامی اولان گیجه اگلنجه سی .
- 61a - آتلان دیرما زورنادا چالینان بر هوانک آدیدر .
- 62 - او یوشدیلار (yzyzdılar) - بیغیلدی لار .
- 63 - کاتبی (qatıbl) - ئوزی پارچا یاقالاری قیزیللی و قیمتلی ده ری دوتولمش آرواد پالتاری .
- 64 - چیگان (çəpəən) - آرواد پالتاری .
- 65 - کوچن گلینک عادت در قارداشی و یاخود یاقین قو هولاریندان بر اوغلان به لینی باغلار .
- 66 - دینگه (dinqə) - باش بهزه گی .
- 67 - چار (çar) - یوزه ئورتولن چادرا، پرده .
- 68 - کیوه ند (qəjvənd) - او کوزه و جاموشا چوللانان چولدر .
- 69 - گوزه ک (qəzəq) - فارماشلاری باغلاماق و آلاچیلری قورماق ایچون لازم ایپدر .

- 70 - سىچىم (sicim) - اوزون ايدىر.
71 - گلين بەزەينلر پول آليرلار.
72 - غور (ygyr) - ياخشى خوشبخت
73 - دور (dor) - باش طرف حرمتلى طرف.
74 - آخچا (axça) - پول.
75 - گلين گلدیکده اوغلان ايوينه گیره رکن آياغينك آلتينا مس
قويارلار کى بختى ميس کى محکم اولسون.
76 - گەردەك (qərdəq) - پرده.
77 - قوجاغينا اوغلان ويريرلر که دوغديغى اوغلان اولسون.
78 - شاخ (zax) - روسلارک يولقاسينا اوقشييان ميوه ايله بەزه -
نمش بر شيئي در .
79 - کەريه (qərjə) - دسته بولوك
80 - آلاچيق (alaçık) - چوبوقلاردان تىكىلوب اوسته کيچه
ئورتولمش ائودر.
81 - خان باغى گنجە خانى جواد خانک سارايدىر . ايندى اورادا
باغبان مکتبى اولور.
82 - جيغير (clgr) - دار يوللار خيابانلار.
83 - قانيق (kanık) - داغستانک چايلاريندان بریدر.
84 - يالين قيلينج - چيلاق قيلينج.
85 - کەلك (qələq) - کەيه (بلا) بلايه مصيبت دولاشديرما
86 - چەهليم (çəhəlim) - حيوانلار آياقلاريله سالدیقلارى يول.
87 - گنجە محالى چاپقیندان خلاص اولسون.
88 - وەر جیش (vərciz) - عادت.
89 - قاصد (kasid) - مکتوب آپاران.
90 - آق داغ - گنجە ايله قازاغک آراسیندا بر داغدر.
91 - آلويز ياخود آلبرز، البرز (əlbirz) - قافقاس داغلارینا
دييرلر .
92 - مصرى قيلينج - مصردن گلن قلنجلار.
93 - تونجو (tynçy) - همیشه چولده گزن و ايشله ميين حيوان.
جوان و آتلى جانلى آداملارادا تعريف کى ايشلنير.
94 - آزيق (azık) - آزوقه.
95 - سنگک (sənqəq) - بر نوع چوره کدر، ايراندا اولور بويى
بر مەترو اوزونلقدان نازیک چوره کدر.
96 - قونى (kynib) - داغستاندا بر کندک آدیدر.
97 - دورى سولار گوزيمه بولانلىق گورونەر.
98

- 99 - كمنند (qəmənd) -- خام آتلاری دوتماق ایچون آتیلان ایپ.
100 - اورگه (urqə) -- دورت یاشینا کبی اولان ارکک آت.
101 - لشی (lez) -- میت، حیوان ئولیسى.
102 - اوڭ (ən) -- قارشى، قاباق.
103 - اینجى و پەرەك -- گوموشدن و قیزیلدان نازیک مدور بەزەك شیلریدر که آرا برده مونجوق دوزوب آسیرلار.
104 - قارشیلادی (karşıldadı) -- قاباغینا چیقدی.
105 - قوریلیردی (kvlrlırdı) -- بوروشوب آچیلیردی قیوریلماق سوزیندندر.
106 - قوورولوردی (kovrylyrđy) -- یانیردی قوورما، قوورماق سوزیندندر.
107 - اولکر (ulqər) -- بر یرده اولان یدی یولدوزلارک آدیدر.
108 - کاتبی نڭ یاقاسیندا کی قیزیللار سسلندی.
109 - قومرو (kymry) -- بر قوشدر گوگرچینه بر آز اوقشار.
110 - چایان (çajan) -- زهرلی بر جوجی در قورودا یاشار، چوقالی آیاقلاری اولور.
111 - قور (kor) -- اودلی کول.
112 - وورنوخماق (vyrnykmak) -- بر شیئی چوق تیز تلهسیک آقتارماق.
113 - طیلنمک (təjlənməq) -- قورقوب قاچماق و قاخدیقجا قورقماق.
114 - قوشقارا (kozqara) -- گنجە شهرینک یاقینلغیندا (گیور-گیهوسق) قالونیا سیندا بر چایدیر. همان آددا بر داغ وار که همان چای باشینی اورادان کتیریر.
115 - دویوکوردی (döjuqurđi) -- اویان بویانا قورقا -- قورقا باقیردی.
116 - گرەن (qərən) (جرگه) -- قویون گرەنله اوتلار. گرەن سوزیندندر. اوزون و دوز آغاجلارا دییرلر.
117 - یایلیم (jajlım) -- گیجه سحره یاقین حیوانی اوتا چیقارماق.
118 - اوقشاتما (oxşatma) -- دوده کده چالینان هوالارک برینک آدیدر.
119 - اڭرەدی (ənrədi) -- بر کدن سسلندی
120 - گوگەدی (qəqrədi) -- دانیشدی جوشدی دهوونک حرصلندیگی وقتده گوگرهییوب دییرلر.
121 - قیریم توفنک کوهنه توفنکاردن برینک آدیدر
122 - لهلهک (lələq) -- قیلینجک اوجی.

- 123 - زوغال سونبە (zogal sunbə) - زوغال آغاجيندان
قايريلمىش توفنگك چوبوغى.
- 124 - ساغرى (sagri) - خنجر و قىلىنچك قىنىنا چكىلن
دەرىپە دىپىرلەر.
- 125 - توفك داشلارى قىرىلدى، كورەلدى توفنگك اىچى سىپرىلدى.
- 126 - دىپە - بارىت قابى.
- 127 - سكرە بىلمەدى، صبر ايدە بىلمەدى، دوزە بىلمەدى.
- 128 - اوگود (əqut) - نصيحت.
- 129 - آغى (agy) (ئولى) - اوستىندە سويلەن باياتى.
- 130 - سىز قويمىرسىگىز قازاندىغىمىز ئوزىمىزك اول.
- 131 - رايلا خان گورجى پادشاھى «ايراقلى».
- 132 - گورگى - گورجى پادشاھى ايراقلىنك اوغلى گورجستانك
آخرنجى پادشاھى.
- 133 - داوود گورگى نك قارداشى.
- 134 - آلکساندر I - روس پادشاھى برنجى آلکسان.
- 135 - ماريق دورماق بر شىئى گودوب دورماق.
- 136 - غيراقلار، قىنيازلار - روسيەنك ملكدارلارى.
- 137 - ائلات (elat) - ائللەر، خلقلەر، جماعت.
- 138 - قايش بالدير - ناغىللاردا سويلەن حيله كار بر آدامدر.
- 139 - پىرىم دىيوب ياپىشىدى - اونلارا تابع اولدى.
- 140 - قلمە (kələmə) - آغ قابوقلى شوى قالقان بر آغاجدر.
گنجە محالىندە چوق اكيلەر.

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft.

Fai 33070

Tānyly, H. K.:

"Nāmūs"

da'wāsy.

Ta'rīhī hikāje.

Baku 1927

Faī

33070

ح. ك. ثانیلی

894.3-3

S—25

1930/238

«ناموس» دعواسی

تاریخی حکایه

ره داقتوری: علی محزون

شکلرینی ع. عظیم زاده چکمشدر.

آذر نشر

باکو — ۱۹۲۷

